

Polgári válságkezelés – bv.-s szemmel Koszovói útijegyzetek

Bevezetés

Amikor a világ konfliktusokkal sújtott területein zajló *válságkezelésről* hallunk, olvasunk, azonnal katonák, egyenruhák és fegyverek jutnak eszünkbe. Pedig nemcsak katonai, hanem polgári válságkezelés is működik, és kap egyre nagyobb szerepet ezeken a területeken, nem utolsósorban nagyhatalmi – értem itt az Európai Uniót és annak minden tagországát, így Magyarországot is – érdekeket helyezve előtérbe. De mit is jelent a *polgári válságkezelés* tulajdonképpen, és mi köze van a büntetés-végrehajtáshoz?

A választ kezdjük egy angol betűszóval: CSDP, azaz Common Security and Defense Policy, magyarul Közös Biztonság- és Védelempolitika, KBVP. Miután az európai biztonság- és védelempolitikában ez az elnevezés csak 2009-től fogva létezik, így szükség van egy kis történelmi visszatekintésre.

Az európai védelmi dimenzióknak a jelenlegi formában tárgyalt gondolata a hidegháború utáni megváltozott európai biztonságpolitikai környezet terméke. Egyik oldalról a teljes Európát átölelő háborúk valószínűségének megszűnése szükségessé tette az Egyesült Államok európai katonai jelenlétének felülvizsgálatát, s az USA politikájában markánsan megfogalmazódott az igény az európai NATO-szövetségesek nagyobb biztonságpolitikai tehervállalására. Másik oldalról az önálló védelmi szereptől oly hosszú időn át távol maradó Európát a balkáni válságok, továbbá azoknak az amerikai szcenáriók szerinti, több ponton vitatott kezelése rádobbantotta arra, hogy az európai problémák rendezésében az EU-nak – mint legnagyobb európai hatalomnak és mint leginkább érintett félnek – a jövőben jóval nagyobb részt kell vállalnia.

Az európai közös biztonság- és védelempolitika kiindulópontját a Maastrichti Szerződés jelentette, amely útnak indította az intézményesített kül- és biztonságpolitikát, illetve előrevetítette a közös védelem irányába mutató együttműködést. Alapelveinek lefektetésére a Nyugat-Európai Unió 1992-es petersbergi miniszteri értekezletén került sor, ahol a máig érvényes határozatok egyértelműen elkülönítették a kollektív védelmi és a válságkezelési, megelőzési, béketeremtő, valamint humanitárius funkciókat, illetve kötelezettségeket az európai védelmi együttműködés folyamatában:

- az Unió függetlenségének, alapvető érdekeinek és közös értékeinek a védelme,
- az Unió és tagállamai biztonságának erősítése minden területen,
- az ENSZ Alapokmánya, a Helsinkai Záróokmány elvei és a Párizsi Charta céljainak megfelelően a béke megőrzése, továbbá a nemzetközi biztonság erősítése,
- a nemzetközi együttműködés támogatása,

- a demokrácia és a jogállamiság fejlesztése és erősítése,
- az emberi jogok és alapvető szabadságjogok tisztelete.

A KBVP feladatának formális kijelölésére, a szükséges katonai képességek nagyszámban meghatározására és az intézményi háttér megalapozására az Európai Tanács 1999. decemberi helsinki ülésén került sor. A szemléletbeli változást elősegítették az EU belső integrációjának felgyorsulása, valamint az Unió nemzetközi érdekérvényesítési képességének gyengései, amelyek a koszovói válság kapcsán ismételten nyilvánvalóvá váltak. A 2003 decemberében az Európai Tanács brüsszeli ülésén elfogadott, „Biztonságosabb Európa egy jobb világban” címet viselő Európai Biztonsági Stratégia az Unió globális szereplőként való megjelenésének ambícióját fogalmazza meg a közös kül- és biztonságpolitika területén.

A 2007-ben aláírt Lisszaboni Szerződés fordulópont volt a közös kül- és biztonságpolitika területén is, elsősorban az intézményrendszer tekintetében. Az Európai Közösség helyét felváltó Európai Unió jogi személyiséget nyert, ami azt jelenti, hogy nemzetközi megállapodásokat köthet és csatlakozhat különböző nemzetközi szervezetekhez vagy egyezményekhez.

Ekkor változott az európai biztonság- és védelempolitika elnevezése közös biztonság- és védelempolitikára (KBVP, angolul CSDP).

Ezen politika eredményeként a világ számos pontján találkozhatunk az Európai Unió nagyhatalmi pozíciójának érdekeit képviselő missziókkal harmadik országbeli államokban:

- Nyugat-Balkán:
 - Bosznia-Hercegovina: EUFOR Althea, EUPM
 - Kosovo: EULEX Kosovo
- Dél-Kaukázus:
 - Grúzia: EUMM Georgia
- Közel-Kelet
 - Palesztin Nemzeti Hatóság: EUPOL COPS, EU BAM Rafah
 - Irak: EUJUST LEX
- Ázsia:
 - Afganisztán: EUPOL Afghanistan
- Afrika:
 - Kongói Demokratikus Köztársaság: EUPOL RD Congo, EUSEC RD Congo
 - Szomália: EUNAVFOR Atalanta, EUTM Somalia

A fenti szervezetek közül kettőt tartok fontosnak kiemelni, az egyik az iraki EUJUST LEX misszió, amelynek a jelenlegi vezetője dr. Huszár László bv. dandártábornok, a másik pedig az EULEX Kosovo, amelynek munkájában – több magyar büntetés-végrehajtási szakemberhez hasonlóan – szerencsém volt részt venni.

EULEX Kosovo

Az EULEX Kosovo – teljes nevén: European Union Rule of Law Mission in Kosovo, azaz az Európai Unió koszovói jogállamisági missziója – az európai biztonság- és védelempolitika történetének az eddigi legnagyobb polgári válságkezelő (rendőri és igazságügyi) művelete.

2008. február 16-án született döntés a misszió megindítására, amelynek során az EU Koszovóban fokozatosan átvette az ENSZ ottani közigazgatási missziójának (UNMIK – United Nations Mission In Kosovo) meghatározott feladatait. A kezdetben rendőri, vám- és igazságügyi komponensekkel rendelkező művelet mintegy 2 800 fővel működött (1 700 nemzetközi és 1 100 helyi alkalmazottal); Magyarország 55 fős felajánlási kerettel rendelkezett az EULEX misszió esetében.

Az EULEX Kosovo elnevezésű műveletnek az a célja, hogy gondoskodjon a szerbiai tartományból önálló állammá vált, zömmel albánok lakta terület függetlenedési folyamatának jogállami mederben tartásáról, ellenőrizze a politikai demokrácia és az emberi jogok – azon belül különösen az ott maradó szerbek kisebbségi jogainak – tiszteletben tartását a függetlenség első éveiben.

2012. június 14-én a misszió lejáró, kétéves mandátumát meghosszabbították. Ezzel egy időben fokozatosan leépítették mind a nemzetközi, mind a helyi alkalmazottak létszámát, illetve átszervezések történtek a misszió felépítésében is. A rendőri komponens alá integrálták a másik két komponens, továbbá az eddigi MMA (Monitoring, Mentoring and Advising), tehát megfigyelő, mentoráló, tanácsadó feladatrendszer helyett az Executive – végrehajtó – feladatkörök erősítését tűzték ki célul a szervezeti átalakítások során. Továbbra is megmaradt ugyanakkor a Mirroring – „tükör” – rendszer, azaz a misszió a helyi szervekkel közösen együttműködve hajtja végre a feladatokat.

Irány Koszovó!

Hogyan kerül Koszovóba egy büntetés-végrehajtási szakember? Természetesen – mint mindenki más – az Európai Unió Tanácsának honlapjáról elérhető, CSDP missziókban pályázható posztokra történő jelentkezéssel.

Persze, a sikeres pályázathoz kellett az életem elmúlt 9 évének tapasztalata. A katonaként eltöltött évek, a békefenntartói tapasztalatok, a katonai rendfenntartói képzések, ebből fakadóan a Balkán ismerete, a nyelvtudás, a büntetés-végrehajtásban felügyelőként, főfelügyelőként majd tisztként eltöltött idő – és a sok inspiráló ember, akikkel pályám során találkoztam.

A Rendőrtiszti Főiskola Büntetés-végrehajtási Tanszékén hallgatóként eltöltött évek, azok a szakmai megoldások, amelyeket Anglia büntetés-végrehajtási intézeteiben láthattam, gyakorolhattam – nem mellesleg, mint később kiderült, majdani missziós főnököm öccsével együtt dolgozhattam (kicsi a világ) –, és talán a legfontosabb: a törekvéseimet támogató mindenkori vezetőim.

És kellett a szerencse is! 2011. december 1-én egy e-mailt találtam a postafiókomban, amelyben tájékoztattak: próbáltak elérni a megadott telefonszámon, de sajnos nem sikerült – dolgoztam –, így másnap kora délután újra megkísérlik a hívást, legyek tehát elérhető, mert kiválasztottak egy megüresedett Escort Officer (kísérő tiszt) beosztásra a misszió Correctional Unitjában, szeretnék felmérni szakmai felkészültségem és az angol nyelvtudásom.

Az előzmények közé tartozik, hogy csak két pozícióra – a kísérők menedzserének és kísérőnek – jelentkeztem a lehetséges három helyett, vagyis bv.-s akartam maradni külföldön is.

Másnap tükön ülve vártam a telefonhívást, amely nem késett. Mike, a leendő osztrák bv.-s főnököm, Rudi, a svájci fegyverszakértő és Roberta, az olasz bv. alkalmazottja közel 30 percen keresztül faggattak a misszióról, fegyverekről, fogvatartott-kísérésről, szolgálat szervezésről, őrhelyekről, motozástechnikákról, bilincselésről, konvojkísérésről, előállításról, zárkaátvizsgálásról. Majd a telefonbeszélgetés végén megadták a lehetőséget nekem is, hogy kérdezzek. A kérdésem a következő volt: Honnan tudom meg, hogy kiválasztottak? Mire nevetés volt a válasz, és egy mondat: Az interjú eredményét ugyan nem árulhatják el, de búcsúzzak el a családomtól.

Ekkor azonban még halvány sejtésem sem volt arról, hogy a megszokottól mennyire különböző feladatokat fogunk végrehajtani egy másik országban, a helyiekkel együttműködve – sok olyan körülménnyel szembesülve, amellyel itthon ritkán vagy sohasem –, és ezáltal felbecsülhetetlen tapasztalatokra szert téve.

2012 januárjában az események felpörögtek, és a kiutazás előtti felkészítés, az oltások, valamint a ruházat és a felszerelés felvétele után február 11-én már úton voltam öt másik társammal a függetlenségét mindössze 4 éve kikiáltott Koszovóba. Az ország függetlenségét el nem ismerő országok közé tartozik – tudomásom szerint – Szlovákia, Románia, Spanyolország, Görögország és „természetesen” Szerbia, ahol a mai napig Koszovó mint tartomány szerepel az ország térképén, és nem is folyik határellenőrzés szerb oldalról, mindössze „tartományi rendőri kontroll”.

Kétféretes hó fogadott minket az országban és egy, az otthonitól erősen elütő idegen környezet. Koszovó népességének 90%-a muzulmán albán, a lakosság 3%-a cigány, török és egyéb népcsoportokhoz tartozik, a maradék 7%-a ortodox szerb, és ők elég egyértelmű módon adják tudtára a világnak, hogy Szerbiához tartoznak. Az északi rész általuk lakott területén, az Ibar folyótól északra minden utat és átkelőt úttorlaszokkal lezártak.

Az ország maga egy völgy – Kosovo Polje, vagy számunkra ismerősebben csenghet a Rigómező elnevezés. Területe mindössze 10 887 km², lakossága azonban közel 2,5 millió, az átlagéletkor nagyon alacsony: 26 év. Koszovó az Európai Unió ún. potenciális tagjelöltjei között szerepel.

A feladat

Idegen fegyveres végrehajtóként dolgozni egy olyan országban, amelynek pár éve még semmilyen rendfenntartó állománya nem volt – a megszálló szerb milícia látott el minden feladatot kivonulásukig, majd az ENSZ-csapatok – embert próbáló feladat. Egy olyan államban, ahol egyszerre kellett felállítani az közigazgatás és az igazságszolgáltatás rendszereit, ahol egymással párhuzamosan kellett kiképezni a határőröket, vámosokat, ügyészeket, bírókat, rendőröket és a büntetés-végrehajtás szakembereit. Az EULEX misszió és a többi segítő szervezet előtt tehát az a feladat állt/áll, hogy – kissé leegyszerűsítve – építsenek fel egy országot a nulláról, pár év alatt tegyék azt működőképpé, átadva a legjobb európai gyakorlatokat, közben támogassák, képezzék a helyieket.

A szorosan vett munkám az volt, hogy az ország két büntetés-végrehajtási intézetének egyikében működő Prisoners Escort Group (PEG) – fogvatartottakat szállító csoport – tagjaként előállításokat, szállításokat kellett végrehajtanom az ország különböző igazságügyi intézményeibe.

Ez elsőre sem hangzik egyszerű feladatnak egy idegen helyen. Ehhez még hozzáteszem, hogy a kommunikálás az angol nyelvet különböző szinteken beszélő olasz, görög, bolgár, szlovák, román, svéd, norvég, német, amerikai, horvát, lengyel, török, holland és osztrák munkatársakkal, illetve az albán tolmáccsal sem volt könnyű. A fent már említett, úttorlaszokkal lezárt országrészbe előírt szállításokat és a visszautakat páncélozott, 6 tonnás terepjárókkal konvojban, teljes fegyverzettel (értsd repeszálló mellény, pisztoly, géppisztoly, sisak, gázálarc, kényszerítő eszközök) kellett végrehajtani, amit – bevallom – nem éreztem minden alkalommal szívdérítőnek. És ekkor még semmit nem tudtam a szervezeti átalakítás során felmerült új feladatokról: mint háborús bűnös „fogadása” a reptéren, majd börtönbe kísérése, 24/7¹ védett tanú őrzése, valamint az újonnan érkező szakasznyi német kolléga kiképzése, amit nekem mint szakmabelinek kellett elvégezniem.

Számomra azonban ezek a feladatok szerencsére mind-mind új kihívást jelentettek.

Dubrava

A börtön, ami hónapokra a munkahelyemmé vált, a Dubrava volt, amely a Balkán legnagyobb büntetés-végrehajtási intézete is egyben. Az intézet majd 4 km²-en terül el, a börtönben 1 200 fogvatartott van elhelyezve 6 épületszárnyban. Iskola, színházterem, kórház, sportcentrumok mind-mind megtalálhatók a komplexumban.

Az intézetnek a délszláv válságnak köszönhetően érdekes története van. 1999-ben a megszálló szerb erők 70 albán nemzetiségű foglyot végeztek itt ki, miután el kellett hagyniuk a kaszárnyaként használt börtönt a NATO-bombázások miatt. 2003-ban 150 fogvatartott nem engedte be az öröket az épületekbe, így tiltakozva az embertelen körülmények ellen. 2007-ben a hét legveszélyesebb koszovói bűnöző szökött meg innen, fegyveres fedezet mellett. 2008-ban éhségsztrájkba kezdtek a bentlakók, amnesztiát követelve a kikiáltott függetlenség okán, illetve 2011-ben két újabb fogvatartott szökött meg.

A bv. intézet Istok település mellett található, amely a pejai régióhoz tartozik, és az országot körülölelő 2 000-2 500 méter magas hegyek lábánál fekszik.

Dubrava egy igen érdekes, nyugat-európai és kelet-európai jegyeket egyaránt viselő rendszer szerint működik. Ez alatt azt értem, hogy az intézet élén igazgató áll, a szárnyakat egy-egy menedzser vezeti, míg az őrzés fegyveresen történik, ellentétben a Nyugat-Európában látható őrzési megoldással. Számomra inkább az előző volt idegen, hisz nálunk is hasonlóan történik az őrzés; mégis keveset látunk AK-47-esekkel, HK MP-5-ösökkel felszerelt öröket a mindennapi feladat végrehajtás során. A börtön ad helyet a tanúvédelmi programban résztvevő személyek szállásának, ami igen kényes feladatot jelent egy ilyen kicsi, „mindenki ismer mindenkit” országban.

2012. június 14-ig az itt működő csoport tagjaként napi rendszerességgel hajtottunk végre szállításokat az ország különböző térségeibe. Hogy milyen komplex feladatot is jelent ez, és mégis milyen egyszerűen lehet megtervezni, az alábbi sorokban mutatom be.

¹ Folyamatos, heti 7 napon át történő 24 órás védelmet jelent.

Az országban két, egyenként 15 fős PEG csapat működött; az egyik tagjaként kellett vagy sofőrként vagy előállító őrként vagy pedig csoportvezetőként részt vennem a napi feladatokban. Nem volt közöttünk különbség – a rendfokozat végképp nem számított –, mindenki betölthette a szerepek bármelyikét a line manager döntése alapján. Ő tervezte meg a hetünket, és ő adta meg a szükséges információkat a feladat végrehajtásához, tartotta a kapcsolatot a feletteseinkkel és a helyiekkel. A másnapi feladatokhoz tartozó „papírmunkát” – minden elektronikusán történt – az aznapra megbízott, kommunikációért felelős személy készítette el.

Rajtam kívül három olasz és egy osztrák kollégám – a line manager – voltak azok, akik büntetés-végrehajtási szervezetektől érkeztek, mindenki más rendőrként teljesített szolgálatot hazájában.

Azt még nem említettem, hogy az országba érkezést követően egy háromnapos „beillesztő” tréningen kellett részt vennem, amelyen a helyi viszonyokat, a misszió felépítését ismertették és egyéb más hasznos információkat osztottak meg velünk, átvehettük a helyi SIM-kártyáinkat, azonosító (ID) kártyáinkat, illetve egy vezetési teszten kellett részt vennünk, hogy képesítést szerezzünk a misszió gépjárműveinek vezetésére. Ezek esetünkben Nissan Pathfinder és Patrol gépjárművek voltak, amelyek speciális kiegészítésekkel, megkülönböztető jelzésekkel voltak ellátva. A gépjárművek használatához egy iButton nevű digitális kulcsot kaptunk, amellyel képesek voltunk bármely, a misszióhoz tartozó gépjárművet üzembe helyezni – már ha volt rá képesítésünk – és azt vezetni. Az iButton-rendszer ellenőrizte nemcsak azt, hogy merre járunk, hanem a sebességünket is, hogy használjuk-e a biztonsági övet és mennyit utazunk aznap az autókkal, továbbá a digitális kulcs tette lehetővé az automatizált töltőállomások használatát is.

Tehát mondhatom, hogy igen szorosan fogtak minket és tudtak minden „lépésünkről”.

A misszió igen jól volt felszerelve, és a logisztikai kiszolgálás is nagyon magas színvonalon működött. Minden egyes igényt elektronikusán kellett leadnunk, akár felszerelésről, akár szabadságigénylésről, akár telefonszámla kifizetéséről volt szó. Minden esetben azonnal kaptunk választ az e-mail postafiókunkba, amelyet természetesen szintén elérhettünk bárhol, és amely minden egyes missziótagnak névre szólóan a rendelkezésére állt a kiküldetése első napjától kezdve az utolsóig.

Mielőtt bárki csak a jót, a könnyűt kezdené látni ebben a munkában, felsorolok néhány, az országra jellemző „kompenzáló” tényezőt:

- Gyakoriak az áramszünetek. Az ország régiói különböző kategóriákba vannak sorolva az elektromosság szempontjából. A régió, ahol laktam, pl. „C” kategóriájú volt, ebből kifolyólag a „kellemes”, 20-27 °C fokos téli hónapokban 3-5 óránként 3-5 órára leállt az áramszolgáltatás. De volt, hogy napokra. Ez azért volt kellemetlen, mert Koszovóban minden háztartás villannyal működik – ugyanakkor a közvilágítás nem létezik –, kiépített vezetékű gázrendszer nincs, a fa nagyon drága. (Egyébként nem katonai rendszerben szállásoltak el bennünket, hanem mindenkinek saját magának kellett szállást kerítenie és az étkezését megoldania.)

- Járművet vezetni életveszélyes, sokan vezetnek jogosítvány nélkül. (Egy rendőri ellenőrzés során a busz- és teherautó-sofőrök 88%-ának volt mindössze érvényes, bármely kategóriájú jogosítványa.)
- A patriarchális társadalmi szokások, a vérjog, a nők megközelíthetlensége.
- A lakosságnál a pisztoly nem számít fegyvernek, a fegyver a Kalasnyikovnál kezdődik.
- Az országban erősen él az etnikai feszültség, amely – többek között – a gyakori határvillongásokban nyilvánul meg.
- Fegyveres támadások a nemzetközi csapatok ellen, amely során a támadók részéről a gerillataktikák kitűnő ismerete nyilvánul meg.

Mit is tanácsolhatnék, kedves olvasó, ha Koszovóban szeretnél kiküldetésben dolgozni, és sikeresen pályázol? Köss szerződést, ha találtál lakást, illeszkedj be, fogaddtad el magad egy muzulmán, hagyománytisztelő országban, továbbá viselkedj annak megfelelően, hogy Magyarországot képviseled és viszed a hírünket a világban!

Priština

Az EULEX Kosovo missziót 2012 nyarán átszervezték, az eddig szállítási, előállítási feladatokat pl. az újonnan alakult Supplementary Police Unit (SPU) – rendőri támogató egység – vette át. A szerkezeti átalakítások miatt június 14-e után a fővárosba, Prištinába vezényeltek, ahol új munkakör várt rám. Miután már tapasztalatokkal rendelkeztem, ismertem az ország útjait és intézeteit, az északi ország-részbe is rendszeresen „ellátogattam”, azt a feladatot kaptam, hogy az újonnan megalakult egység új tagjait gyakorlati oktatásban részesítem és lásam el őket a szükséges információkkal. A helyzetemet speciálissá tette, hogy időközben a többi bv.-s kollégát hazahívta a küldő ország, így egyedül maradtam büntetés-végrehajtási szakemberként egy rendőri egységben.

Az egységünk egyik fő feladata az volt, hogy folyamatosan biztosítanunk kellett az igazságügy szervezetének működését a szerbek által eltorlaszolt északi területeken, kapcsolatban állva az ott dolgozó nemzetközi ügyészekkel és bírakkal.

Eme idegen ország bíróságán, amelyet a francia csendőrség őriz, mert rendszeresen a szerb támadások, egy előállítás során találkozhattam magyar ügyésszel is, akire természetesen előbb albánul, szerbül, angolul, majd végül magyarul is ráköszöntem. Hiába, a nemzetközi lét közepette el nem tudtam képzelni, hogy itt honfitársamba futok.

Mivel a szerbiai választások és a rendezetlen helyi viszonyok folyamatos feszültséget generáltak, nekünk is sokszor kellett támadással szembenéznünk és a helyzeteket érzékenyen kezelve rugalmasan megoldanunk. A szerb enklávek fegyveres önkéntesei, akik az úttorlaszok mellett teljesítettek szolgálatot, rájöttek, hogyan lehet a 6 tonnás páncélozott gépjárműveinket mozgásképtelenné tenni, a páncélzaton rést ütni, majd gázt, benzint, egyéb gyúlékony anyagot az utastérbe fecskendezni és azt felgyújtani.

Új feladatokat kapva, a hágai nemzetközi nyomozókkal együttműködve kellett letartóztatnunk – többek között – a Koszovóba érkező háborús bűnöst,

Idriz Balajt és a dubravai börtönbe kellett őt szállítanunk. Mivel információként ez esetben csak annyit kaptunk, hogy valószínűleg mikor és melyik járárral érkezik, rendszeresen megszálltuk a repülőtér kifutóját a csoportommal és a Close Protection Unittal – a misszió személyvédelemért felelős egységével – együtt. Jó érzés volt amerikai vezetés alatt nemzetközi csoportot vezetni és eredményesen végrehajtani a feladatot.

A helyi viszonyokra jellemző módon az egyik kormányközeli, volt UÇK-tag (UÇK – Koszovói Felszabadítási Hadsereg), aki terhelő vallomást tett az ország vezetőjére, és akinek vérdíjat tűztek ki a fejére, „viszonzásul”, védett személlyé vált. Ennek a személynek a 24/7 védelmét is mi szerveztük meg és hajtottuk végre.

Összegzés helyett

Kiküldetésem során nyilvánvalóvá vált, hogy a jövő büntetés-végrehajtási tisztjeinek miért kell idegen nyelveket beszélniük – angolt, németet, és nem lovárit vagy eszperantót. Mert a tapasztalatainkra, ötleteinkre, tudásunkra szükség van, szükség lehet más országokban, más nemzetek számára is.

Betekintést nyerhettem abba, hogy hogyan működik egy többnemzetiségű szerepvállalás, milyen az, amikor más nemzetek fegyveres szerveivel kell együttműködni idegen környezetben az Európai Unió égisze alatt. Azt is megtapasztalhattam, milyen egyedüli büntetés-végrehajtási szakemberként helytállnom és irányt mutatnom a rendőr kollégáknak. Átéltettem, hogy milyen meetingen részt venni egy idegen ország igazságügy-miniszterével a misszió átalakításából adódó új feladatok megbeszélése céljából.

Olyan fegyverekkel gyakorolhattam, amelyeket a főiskolai éveim alatt csak gondolatban tesztelhattunk. Szituációs lögyakorlatokon vehettem részt, melyeket éles helyzetben edződött profik tartottak.

Ott ülhettem az EULEX képviselőjeként a magyar KFOR kontingens medálpárádáján, a tribünön. (Katonaként sohasem gondoltam volna, hogy a tribünön fogok helyet foglalni, mert mindig csak felvonulhattam előtte.)

Olyan tapasztalatokkal bővíthettem a tudásom, melyekre más körülmények közt vajmi kevés esélyem lett volna – mindeközben a saját tudásom adhattam egy nagy, nemzetközi szerepvállalás résztvevőinek. Nemzetek közt átívelő kapcsolatokra és megbecsülésre tehettem szert; jólesően olvashattam a személyi értékelő lapomon a német vezetőm értékelését, és úgy éreztem: helytálltam.